

Integriteit en Integritisme

28 november 2017
Leo Huberts

CAOP

Quality of Governance

Integriteit en Integritisme

- Wat betekent integriteit?
- Integriteit en goed besturen?
- Integriteit en schendingen: grijze gebieden
- Eigen opvatting en 'geldend'?
- Betrokkenen en motieven
- Wat te doen? Vloek of niet?

Start: Integriteit en integritisme in bestuur en samenleving 2005

Integritisme houdt in dat integriteitsoordelen worden geveld, terwijl daar geen grond voor is. Daarbij kan het gaan om het overdrijven van het belang van de in het geding zijnde normen en waarden en/of om het veralgemeniseren van het oordeel over een aspect tot een oordeel over de gehele persoon of organisatie.

Context: vele visies op integriteit

- 1 heelijkheid
- 2 passend, één met de omgeving
- 3 professionele verantwoordelijkheid
- 4 moreel reflecteren en handelen
- 5 aantal waarden (onkreukbaarheid)
- 6 overeenstemming wet, regel, code
- 7 overeenstemming met geldende morele waarden en normen**
- 8 exemplarisch moreel gedrag

Context: Integritisme en visie op integriteit

Waar gaat het om bij integriteit?

1 Meer dan corruptie en fraude.... Maar ook niet te breed...

2 Te breed: heelheid, professionaliteit...?

3 Keuze: Handelen in overeenstemming met geldende morele waarden en normen

Kern handelen, moraal, geldend

Samengevat

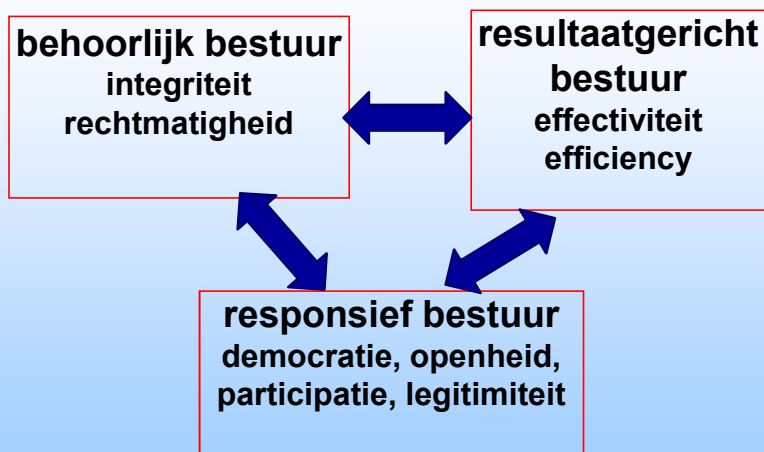
1. Integriteit betreft morele kwaliteit besturen (proces): overeenstemming met geldende **morele** waarden en normen.
2. Integriteit gaat om het 'hoe' en niet om het 'wat'
3. Integriteit gaat om de **morele** normen en waarden
4. Integriteit gaat om de **geldende** (gedeelde) moraal

Integritisme: het gaat niet om handelen, om moraal, om geldend.....

BASISBEGRIPPEN

- **Integriteit:** overeenstemming met de relevante morele waarden en normen en de daarmee samenhangende (spel)regels
- **Ethiek:** de geldende algemene morele waarden, beginselen en normen die het kader bieden voor het handelen
 - **Morele:** gaat om het (sociaal) goede en juiste
- **Waarden:** de principes of standaarden die bij het maken van keuzen gewicht (dienen te) hebben
- **Integriteitsschending:** gedrag dat afwijkt van geldende morele waarden en normen (en regels)
- **Integritisme:** ten onrechte integriteit in het geding brengen (veralgemeniseren)
- **Moreel of integriteitsdilemma:** lastige keuze omdat waarden niet tegelijk te realiseren zijn

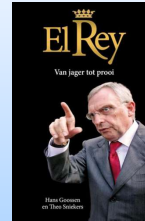
INTEGRITEIT IN CONTEXT: GOED BESTUREN

Met dus immer dilemma's

Integriteit één van de criteria voor goed besturen.

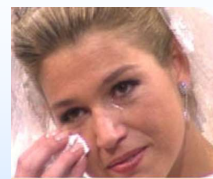
Spanningsvelden o.a.
-integriteit en effectiviteit

Maar dat laat onverlet dat integriteit cruciale waarde is Met aandacht voor bright side en dark side...

Context: Integriteitsschendingen

1. corruptie: omkoping
2. corruptie: bevoordeling
3. fraude en diefstal
4. dubieuze beloften of giften
5. onverenigbare functies en bindingen
6. misbruik van bevoegdheden
7. misbruik van informatie
8. discriminatie en intimidatie
9. verspilling en wanprestatie
10. misdragingen in de vrije tijd

Cruciale thema's anno 2017

belangenverstrengeling /
favoritisme

(met consequenties privé en publiek)

declaraties/omgaan met
publieke middelen

omgaan met (vertrouwelijke)
informatie

gedrag in privétijd //

social media

(omgangsvormen, -relaties)

Met veel grijs tussen zwart-wit

Bijv.

m.b.t belangenverstrengeling /
favoritisme??

m.b.t. gedrag in privétijd //

social media (omgangsvormen, -
relaties)??

Ad en lastig...

Motieven van alle betrokkenen, m.n. degenen die 'I-woord' ten onrechte op tafel leggen

- vaak oprecht, maar vanuit ander I-idee...
- soms dubieus.....

Wat wat te doen, wat helpt uzelf?

1. Op de eigen agenda, **bewustzijn** van belang én inhoud (beroepstrots en –risico's)
2. Geldende Moraal: openheid, toetsing eigen idee aan dat van anderen
3. Zelf op orde hebben voldoen aan regels en afspraken
4. Samen bespreekbaar maken van dilemma's
5. Ook aandacht voor organisatie en beleid (intern en 'portefeuille')

Wat helpt collectief?

1. Op de **agenda**, aandacht
2. (Ethisch) **leiderschap** op alle niveaus, moral person, manager
3. Vormgeving/**organisatie** van ook integriteit: code, vertrouwenspersoon, melden/onderzoeken...
4. **Balans in strategieën**: compliance (regels) en value-based (kernwaarden functie), voor top en basis
5. **Immer** nadenken over **wat werkt**

Kortom / conclusies

- Goed besturen is cruciaal.
Met Integriteit als een van de centrale waarden.
Positief (wat telt) en negatief (wat gaat mis).
- Met immer consequenties voor uzelf (moreel besef / antenne) als ook voor toetsen 'moraal' en 'geldend' aan anderen, plus
- Aandacht collectief, ook in vormgeven beleid en organisatie.

Oppassen voor integritisme, geen vloek maar handvat/kans, vanuit eigen en gedeeld moreel besef.
Boeiende agenda...

dank

l.huberts@vu.nl
www.fsw.vu.nl/huberts

LITERATUUR

Oratie 2005...

Hoofdstuk boek 2014

Aanvullend:

